

POSTÁN ÉRKEZETT

Geller és Bárányos Ügyvédi Iroda

1114 Budapest, Kemenes utca 6. félemelet 2.

Tel/Fax.: 06 (1) 613-18-66, E-mail: geller@gelleresbaranyos.hu

Mobil: 06-30-212-74-82

Alkotmánybíróság részére

Kecskeméti Járásbíróság
útján

Tárgy: Alkotmányjogi panasz iránti indítvány

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1718-0 / 2017
Érkezett:	2017 SZEPT 05.
Tisztelt Alkotmánybíróság!	Kezelőiroda:
Melléklet:	2-2 12

KECSKEMÉTI JÁRÁSBÍRÓSÁG	
Érk.:	2017 ÁPR. 19 L
Példány:	1 Mell: 4 db
Az ügyirat száma:	156/2016/36

[redacted] (n alatti lakos) – mellékelten csatolt meghatalmazással igazolt – jogi képviselőm útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (ABtv.) 27. §-a alapján

alkotmányjogi panasszal

élek a Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.47/2017/2. számú végzése ellen.

Álláspontunk szerint

- a bíróság döntése sérti a tulajdonhoz való jogot, és az Alaptörvény Szabadság és felelősség fejezet XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik, valamint
- az a tény, hogy a bíróság a végzésében érdemi indokolást nem fogalmazott meg, sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes hatósági ügyintézéshez való jogot és az indokolási kötelezettség követelményét, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz fűződő jogot.

Kérjük ezért a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.47/2017/2. számú végzését a Kecskeméti Járásbíróság 20.B.156/2016/22. számú végzésére is kiterjedő hatállyal semmisítse meg.

Indokolás

I. Tényállás

I.1. Kronológia:

A NAV Dél-alföldi Bűnügyi Igazgatósága Csongrád Megyei Vizsgálati Osztálya nyomozást folytatott 61003/673/2013 bü. számon költségvetési csalás és sikkasztás büntette miatt [REDACTED] szemben.

A nyomozás során a Kecskeméti Járásbíróság 6.Bny.558/2015/2. számú végzésével 2015. június 18. napján elrendelte a [REDACTED]

- [REDACTED] nyban tulajdonát képező,
- [REDACTED] ban tulajdonát képező,
- [REDACTED] ban tulajdonát képező ingatlan
- [REDACTED] n tulajdonát képező ingatlan, valamint [REDACTED]

a [REDACTED] kezelt pénzeszközök zár alá vételét – vagyonekobbzás biztosítása céljából – **41.088.672 forint** erejéig. A végzés 2015. július 9. napján a Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság 11.Bnyf.473/2015/2. számú végzésével lett jogerős.

A Kecskeméti Járási és Nyomozó Ügyészség 2016. február 22. napján B.4735/2013/18. szám alatt vádiratot nyújtott be a Kecskeméti Járásbírósághoz, melyben [REDACTED] 1-1 rb. a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntettének, valamint [REDACTED] további 1 rb. a Btk. 372. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő, jelentős értékre elkövetett sikkasztás büntettének elkövetésével vádolja.

Elkövetési értéként a vádirat az I. vádpontban a költségvetési csalás tényállásához kapcsolódva 34.232.672 Ft-ot, míg a II. vádpontban – kizárólag [REDACTED] terhére - a sikkasztás tényállásához kapcsolódva 6.856.000 Ft-ot rögzít, és a vagyoni hátrány összegének erejéig indítványozta az érdemi bírósági döntésben a vagyonekobbzás elrendelését.

I.2. Az ingatlanok megvásárlásának időpontja

A bűncselekmények elkövetési idejeként az ügyészség a vádirat I. pontjában **2010. I. II. és IV.** negyedét jelölte meg. A fenti, zár alá vett ingatlanok közül

- [REDACTED] állható tanya és udvar $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ tulajdoni arányban adásvétel jogcímén **2013. 06.12. napján** került [REDACTED] tulajdonába,
- [REDACTED] alatt található, lakóház és udvar $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ tulajdoni arányban adásvétel jogcímén **2012. 07.09. napján** került [REDACTED] tulajdonába,

- [redacted] található művelési ág alól kivett beépítetlen terület 1/2-1/2 arányban adásvétel jogcímén **2011.12.19. napján** került [redacted] tulajdonába,
- [redacted] található lakóház és udvar adásvétel jogcímén **2010.07.21. napján** került 1/1 tulajdoni arányban [redacted] tulajdonába.

A fenti adatokból megállapítható, hogy a hivatkozott 4 db ingatlanból egyetlen egynek a megszerzése sem esik bele a vádiratban rögzített elkövetési időbe. A [redacted], amikor a [redacted] még ténylegesen működött, de abban a negyedévben, amikorra sem az adóvizsgálat, sem pedig a vádirat [redacted] terhére bűncselekmény elkövetését nem rója fel.

A további három ingatlan megszerzése a vádiratban rögzített elkövetési időhöz képest több évvel későbbi időpontban történt. Ezen ingatlanok közül kettőnek a megszerzése ráadásul már arra az időszakra esik, amikor a [redacted] vonatkozásában először 2012. július 26. napjától adóhatósági vizsgálat, majd 2013. július 16. napjától büntetőeljárás volt folyamatban.

2016. szeptember 9. napján [redacted] jogi képviselőjeként indítványt nyújtottunk be [redacted] közös rendelkezése alatt álló, OTP Bank Nyrt.-nél vezetett [redacted] számlán kezelt pénzeszközök zár alá vételének részleges feloldására 120.000 Ft erejéig. [redacted] közös rendelkezése alatt álló [redacted] bankszámlájának 2016.06.02.-07.01. közötti tárgyidőszakra vonatkozóan készült bankszámlakivonata alapján megállapítható, hogy az érintett bankszámla javára 2016. június 21. napján 120.000 Ft összegben átutalás érkezett a „NAV Személyi jövedelemadó magánszemélyt, östermelőt, egyéni vállalkozót, kifizetőt terhelő kötelezettség beszedési számláról”.

Ezen összeget [redacted]ként küldte vissza, melynek kapcsán kétséget kizáróan megállapítható, hogy az nem a [redacted] terhére rótt bűncselekményből származik, és azzal összefüggésbe sem hozható. A 120.000 Ft pénzeszköz [redacted] a hatályos adózásra vonatkozó jogszabályok alapján jogszerűen megilleti, ezért részére azt a NAV szabályszerűen visszautalta, annak törvényes eredete kétséget kizáróan bizonyított.

I.3. A zár alá vétel megszüntetésére irányuló indítványt elutasító elsőfokú bírói végzés

Az ügyben többször indítványoztuk a zár alá vétel megszüntetését, legutóbbi alkalommal 2016. augusztus 24. napján. A Kecskeméti Járási és Nyomozó Ügyészség Bfel.1855/2016/I-1. számú átiratában az indítványt elutasítását kérte. A Kecskeméti Járásbíróság 20.B.156/2016/22. számú, 2016. november 23. napján kelt a végzésével az indítványt elutasította.

A bíróság a végzésben arra hivatkozott – a jogszabályi rendelkezések mellett -, hogy a „*zár alá vétel objektív törvényi feltételei fennállnak, amennyiben olyan bűncselekmények képezik az eljárás tárgyát, amelyekkel kapcsolatban vagyoneklobzásnak van helye. A költségvetési*

csalás esetében ugyanis amennyiben arra vonatkozóan adat áll rendelkezésre, hogy a bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrány összege – mint bűnös eredetű vagyon – a vádlotthoz kerül, akkor vele szemben vagyonekobjzásnak van helye.”

A bíróság álláspontja szerint „bár a vádirati történeti tényállás arra vonatkozóan adatot nem tartalmaz, hogy a vagyoni hátrány összegével a gazdasági társaság, vagy a vádlottak gazdagodtak, ennek vizsgálata a büntetőjogi felelősség kérdése mellett a bizonyítási eljárás részét kell képezze a tárgyalás során. Az eljárás tárgyát képező sikkasztás esetén szintén a bizonyítási eljárás keretében vizsgálandó egyik kérdés, mi lett a sorsa a felvett pénzüsszegeknek.”

Amellett, hogy a bíróság szerint a zár alá vétel „objektív és szubjektív feltételei fennállnak”, megállapította, hogy „az a körülmény, hogy a vádlottak néhány évvel később szerezték meg az ingatlanjaikat, nem jelenti azt, hogy annak pénzügyi forrása nem bűnös eredetű.” A bíróság álláspontja szerint a Btk. 75. § (1) bekezdés a) pontja, mely szerint „a vagyonekobjzást pénzüsszegben kifejezve kell elrendelni, ha a vagyon már nem lelhető fel” akként értelmezendő, hogy „nincs jelentősége, hogy a vádlottak rendelkezésére álló pénzüsszeg honnan származik.”

A bíróság azt is kimondta, hogy „a vagyonekobjzást pénzüsszegben kell elrendelni, ha a vagyon már nem lelhető fel”, így a vádlott bármikor szerzett vagyona a pénzüsszegben kifejezett vagyonekobjzás tárgya lehet.

I.4. A másodfokú bírósági végzés

A Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 3.Bpkf.47/2017/2. számú, 2017. február 2. napján kelt, és a védő által 2017. február 16. napján kézhez kapott végzésében a fellebbezést elutasította, melynek indokolása mindösszesen kettő érdemi mondatot tartalmazott: „Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a gyanúsítottakkal szemben a zár alá vétel feltételei fennállnak, ennek indokaival a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett. Az elsőfokú bíróság arra is helytállóan hivatkozott, hogy a vagyonekobjzás pénzüsszegben fejezendő ki, amelynek biztosítása érdekében – figyelemmel az idevonatkozó végrehajtási szabályokra is – a terhelt bármikor szerzett vagyona zár alá vehető, ahogyan a bankszámlán lévő pénzüsszeg is, függetlenül annak eredetétől.”

I.5. A zár alá vétel szabályainak elemzése

A zár alá vétel szabályait a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. tv. (továbbiakban Be.) 159. § (1) bekezdése határozza meg, mely szerint „A zár alá vétel a dolog, a vagyoni értékű jog, a követelés, illetve a szerződés alapján kezelt pénzeszköz feletti rendelkezési jogot függeszti fel. Zár alá vételt a bíróság rendel el.”

A (2) bekezdés szerint „Ha az eljárás olyan bűncselekmény miatt folyik, amellyel kapcsolatban vagyonekobjzásnak van helye, illetve, ha polgári jogi igényt érvényesítenek, és alaposan tartani lehet attól, hogy a kielégítést megghiúsítják, ezek biztosítására dolog, vagyoni értékű jog, követelés vagy szerződés alapján kezelt pénzeszköz zár alá vétele rendelhető el. A zár alá vétel elrendelhető a vagyonra, a vagyon meghatározott részére vagy egyes vagyontárgyakra is.”

„A zár alá vétel joghatása, hogy az olyan, a vagyoni jogokat érintő kényszerintézkedés, amely az azzal érintett vagyon feletti rendelkezési jogot függeszti fel. „¹

A Be. 4. § (1) bekezdésében rögzített bizonyítási teher szabálya alapján a nyomozó hatóságot, illetve az ügyészséget terheli a büntetőeljárás során a bizonyítási kötelezettség, mely a zár alá vétel tárgyában annak megalapozottságára és törvényességére is ki kell, hogy terjedjen. Ez konkrétan azt jelenti, hogy jelen esetben a nyomozó hatóságnak bizonyítania kellett volna azt is, hogy a zár alá vett ingatlanok megvásárlásának fedezetéül a bűncselekmény elkövetéséből megszerzett vagyon szolgált, valamint az ügyészségnek a vádiratban erre vonatkozóan is megállapításokat kellett volna tennie. Tekintve, hogy az eljárás tárgyát költségvetési csalás büntette képezi, a nyomozó hatóság arra vonatkozóan is bizonyítást kellett volna lefolytatnia, hogy a tényállás részét képező, a „költségvetésnek okozott vagyoni hátrány” összegével a bűncselekménnyel összefüggésben [REDACTED] mint természetes személy, vagy pedig a [REDACTED] Kft., vagyis a gazdasági társaság gazdagodott-e, és ebben a kérdésben a Kecskeméti Járási és Nyomozó Ügyészség által benyújtott vádiratnak is megfelelő megállapításokat kellene tartalmaznia. Továbbvive a logikai gondolatot, azt kellett volna bizonyítania a nyomozó hatóságnak, illetve az ügyészségnek, hogy a 2011. decemberében, 2012. júliusában és a 2013. júniusában - tehát legnagyobb részt több évvel a vádban rögzített elkövetési idő után - [REDACTED] alá vett ingatlanokat a 2010. évben elkövetett bűncselekményből megszerzett vagyonból vásárolta, illetve a bankszámlán megtalált pénzeszegek ugyancsak abból a bűncselekményből származnak.

Ilyen irányú bizonyítást a nyomozó hatóság, illetve az ügyészség nem folytatott, és arra vonatkozóan a vádirat sem tesz semmiféle tényállítást, hogy a zár alá vett ingatlanokat [REDACTED] a bűncselekmény elkövetése útján szerzett vagyonból vásárolta volna, sem pedig arra, hogy a közös bankszámlán szereplő pénzeszközök bűncselekmény elkövetéséből származnának. Ebből kifolyólag a zár alá vétel alapjául egy pusztán feltételezés szolgál, melyet az elsőfokú bíróság azzal próbált meg törvényessé tenni, hogy „ennek vizsgálata a büntetőjogi felelősség kérdése mellett a bizonyítási eljárás részét kell képezze a tárgyalás során.” Abban valóban igaza van az elsőfokú bíróságnak, hogy amennyiben a vádirati tényállás ezekre a kérdésekre is kiterjed, akkor annak megalapozottságát valóban vizsgálni kell a bizonyítási eljárásban. Amennyiben azonban ezekre a tényekre nem folyt bizonyítás, és a vádirat a vagyontárgyak bűnös eredetére vonatkozó adatokat nem tartalmaz, akkor a bíróságnak nincs mit vizsgálnia, ugyanis a vádhatóság szerepét a bíróság – az eljárási feladatok megosztásának elvéből kifolyólag – nem veheti át. Ugyanígy téves és törvénytörő az elsőfokú bíróság azon megállapítása is, hogy „az eljárás tárgyát képező sikkasztás esetén szintén a bizonyítási eljárás keretében vizsgálendő egyik kérdés, mi lett a sorsa a felvett pénzeszegeknek,” ez a kérdés ugyanis a sikkasztás büntette vonatkozásában olyan tényállási elemre vonatkozik, melynek megállapítása nélkül a vádirat nem felel meg a törvényes követelményeknek, vagyis az ügyben nincs törvényes vád. A Btk. 372. § (1) bekezdése szerint, aki „a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztás követ el.” Ebből kifolyólag tehát arra vonatkozó megállapítást, hogy „mi lett a sorsa a felvett pénzeszegeknek,” már eleve a vádiratnak tartalmaznia kellett volna.

Maga az elsőfokú bírósági végzés ugyanakkor kimondja azt, hogy a „vádirati történeti tényállás arra vonatkozóan adatot nem tartalmaz, hogy a vagyoni hátrány összegével a gazdasági társaság, vagy a vádlottak gazdagodtak.”

1 Nagykommentár a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez. Forrás: www.uj.jogtar.hu

A zár alá vett vagyontárgyakkal kapcsolatban a Járásbíróság a bizonyítási terhet fordítottan értelmezi. Azt ugyanis, hogy az ingatlanok megszerzésére bűncselekményből származó pénzből került sor, a vádhatóságnak kell bizonyítania, ennek hiányában pedig nincs helye a zár alá vétel elrendelésének. A bíróság azon érvelése, hogy „*az a körülmény, hogy a vádlottak néhány évvel később szerezték az ingatlanjaikat, nem jelenti azt, hogy annak pénzügyi forrása nem bűnös eredetű*” egyértelműen törvénysértő és ellentétes a büntetőeljárásban érvényesülő garanciális alapelvvel, az ártatlanság vélelmének szabályával.

III.1.2. A vagyonekhozás szabályai

A zár alá vételt – tekintve, hogy jelen eljárásban annak tárgyára figyelemmel polgári jogi igény érvényesítésének nincs helye - a vagyonekhozás szabályaival összefüggésben kell értelmezni.

A vagyonekhozás szabályait a Btk. 74. §-a tartalmazza. Eszerint

„(1) *Vagyonekhozást kell elrendelni arra*

- a) a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyonra, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett,*
- b) a vagyonra, amelyet az elkövető bünszervezetben való részvétele ideje alatt szerzett,*
- d) a vagyonra, amely a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyon helyébe lépett,*
- e) a vagyonra, amelyet a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételek biztosítása végett szolgáltatottak vagy arra szántak,*
- f) a vagyonra, amely az adott vagy ígért vagyoni előny tárgya volt.*

(2) A vagyonekhozást el kell rendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyonra is, amellyel más gazdagodott.”

A Btk. szerint a vagyonekhozás olyan intézkedés, amelynek célja a bűncselekmény elkövetéséből eredő, valamint a törvényesen szerzett, de bűncselekmény elkövetésére fordított vagy arra szánt vagyon elvonása az állam javára.

A Btk. indokolása szerint „*A vagyonekhozás körének precíz meghatározása egyértelművé teszi, hogy a jogszerűen szerzett vagyonra főszabályként nem rendelhető el vagyonekhozás. A vagyonekhozás csak a bűncselekmény elkövetéséből származó javak nemzetközi egyezményekben is kötelezően előírt elvonását teszi lehetővé.*” „*A vagyonekhozás lényege a bűncselekmény elkövetéséből származó javak elvonásában, azaz a bűncselekmény elkövetése előtti vagyoni helyzet visszaállításában áll, ezáltal nem érinti az elkövető jogszerűen szerzett vagyonát. Ezen intézkedés célja tehát azon vagyon elvonása, amely bűncselekményből ered, azaz törvénytelen, illetve törvényes volt ugyan, de amellyel a bűncselekmény elkövetését támogatták.*”²

A hivatkozott indokolásból látszik, hogy a vagyontárgyak zár alá vételének fenntartása során az elsőfokú bíróság saját magával is ellentmondásba keveredett, továbbá döntése teljes egészében ellentétes a vonatkozó törvényi rendelkezésekkel.

II.

Az ABtv. 27. § értelmében „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.”

II.1. Egyedi ügyben érintettség

A büntetőeljárásnak [REDACTED] gyanúsítottja volt, majd jelen eljárási pozíciójában I.r. vádlottja. A vádiratban megállapított tényállás, a vád tárgyává tett cselekmény jogi minősítése, a bűncselekmény elkövetésével való megvádolás, illetve a büntetőeljárásban a tulajdonát képező ingatlanok, valamint bankszámlán lévő pénzeszegek zár alá vétele őt személyében érinti, mivel az azokkal kapcsolatos rendelkezési jogosultságát korlátozza.

II.2. Az ügy érdemében hozott döntés

A zár alá vétel tárgyában a büntetőeljárás folyamatában csak a bűnösség kérdésében való érdemi bírói döntést megelőző eljárási szakaszban van lehetőség döntést hozni, hiszen az érdemi döntésben a bíróság már nem a zár alá vételről, hanem a vagyonek Kobzás kérdéséről hoz döntést. Erre figyelemmel a zár alá vétel tárgyában az eljárás nyomozati szakaszában hozott bírósági döntés nyilvánvalóan érdemi döntésnek tekinthető, és annak jogi hatása már a büntetőeljárás jogerős befejezése – tehát a bűnösség kérdésében való döntés – meghozatala előtt érinti [REDACTED] alapvető alkotmányos jogait.

II.3. Jogorvoslati lehetőség kimerítése

Az indítványozók az ügyben a zár alá vétel tárgyában hozott bírói döntéssel kapcsolatban minden rendelkezésre álló jogorvoslatot igénybe vettek, a konkrét tárgykörben hozott másodfokú végzés ellen további jogorvoslatnak nincsen helye.

II.4. A másodfokú végzés kézbesítése [REDACTED] esetében 2017. február 14. napján történt meg, így a 60 napos határidő megtartott.

III.

Az Alaptörvény érintett rendelkezései

III.1. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a tulajdonhoz való jog

III.1.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata a tulajdonhoz való joggal kapcsolatban

Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy „mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökséghez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy „Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

A büntetőjog, illetve a büntetőeljárásjog nagyon erősen jogkorlátozó jellegű normarendszer, hiszen a bűncselekménnyé nyilvánítás bizonyos esetekben korlátozhat (pl. véleménynyilvánítási szabadság), a szankciók, illetve az alkalmazott kényszerintézkedések pedig minden esetben korlátoznak alapvető jogokat (személyi szabadság, tulajdonhoz való jog).

A tulajdonhoz való jog tartalmának legalaposabb kifejtését a 64/1993. (XII. 22.) AB határozat tartalmazza, melynek 2012 utáni alkalmazhatóságát az Alkotmánybíróság számos határozata megerősítette. Ebben a határozatában az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „A tulajdonhoz való jog az Alkotmány 13. § (1) bekezdése értelmében alapvető jog. Az alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának ugyanis nincs polgári jogi megfelelője. A tulajdonjog részjogosítványai - amelyek még a polgári jog szerint sem mindig a tulajdonost, s egyes esetekben törvénynél fogva nem őt illetik - nem azonosíthatók a tulajdonhoz való jog alkotmányi védelmet élvező lényeges tartalmával.”

Eszerint a tulajdonhoz való jog fogalma „nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével; azaz sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványaival, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más.” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 369, 179.]

A polgári jogi tulajdonfogalomtól való elhatárolás azonban nem eredményezi a tulajdonjog részjogosítványai alkotmányos védelmének teljeskörű hiányát. A tulajdonhoz való jog - azon belül a tulajdonjog részjogosítványainak - korlátozása akkor alkotmányellenes (alaptörvényellenes), ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan. **Az állam egyfelől - az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve - köteles tartózkodni a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképessé teszi.** {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [50]}

Mindemellet az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alapjogi védelem illeti meg azt is, akinek a tulajdonszerzéshez kétségtelen jogcíme van. A jogcím akkor kétségtelen, ha az egyértelmű” {3387/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [16]; 3177/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [24]}

A kifejtettek szerint a tulajdonhoz való jog alapjogként az állammal szemben garantál olyan közjogi igényt, amely alapján az állam - alapvetően, főszabályként, az Alaptörvényből következő kivételektől eltekintve - köteles tartózkodni az alapjog alanyának tulajdonosi pozíciójába történő behatolástól.

III.1.2. A tulajdonhoz való alkotmányos jog megsértése

Álláspontunk szerint azzal, hogy a Kecskeméti Járásbíróság, és a Kecskeméti Törvényszék a zár alá vétel törvényben biztosított anyagi jogi és eljárásjogi feltételeit törvénysértő módon értelmezte, és ennek következtében törvényi felhatalmazás nélkül korlátozta [REDACTED] [REDACTED] rendelkezési jogát a tulajdonát képező ingatlanok és pénzeszközök vonatkozásában, megsértette [REDACTED] az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való alapjogát

III.2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági ügyintézéshez való jog és az indokolási kötelezettség, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése: a tisztességes eljáráshoz való jog

III.2.1. Az Alaptörvény rendelkezései

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése pedig azt rögzíti, hogy „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.2.2. Az elsőfokú végzés indokolása

A Kecskeméti Járásbíróság a kényszerintézkedés alkalmazásának jogi indokolásaként rögzítette, hogy „a zár alá vétel törvény által megkövetelt objektív és szubjektív feltételei fennállnak”, és „a vád tárgyát képező bűncselekmények jellegére, az elkövetés körülményeire és a kár összegére is figyelemmel alaposan tartani lehet attól, hogy a bizonyítás eredményétől függően elrendelésre kerülő vagyonekbevitel teljesítését, végrehajtását megghiúsítanak.”

A „bűncselekmény jellege”, az „elkövetés körülményei” kifejezések – további indokolás nélkül – csak tartalom nélküli formális kifejezések, melyek nem bizonyítják azt, hogy a zár alá vett vagyon bűncselekmény elkövetéséből eredne. Ugyanígy pedig önmagában a „kár összege” meghatározás – további részletek nélkül - nem elegendő feltétel ahhoz, hogy a vádlott tulajdonában lévő vagyontárgyakra vonatkozóan kényszerintézkedés legyen alkalmazható.

A bíróság érvelésének azon része, mely szerint ezen fenti „körülmények” figyelembe vételével „*alaposan tartani lehet attól, hogy a vagyonekbevitel teljesítését, végrehajtását meghiúsítják*”, szintén csak formális, üres jogszabályhelyre való hivatkozásnak tekinthető, hiszen a bíróság semmilyen „körülmenyt”, a vádlott által tervezett vagy tanúsított intézkedést nem jelöl meg, ami tényszerűen arra utalna, hogy a vádlott a későbbiekben esetlegesen elrendelésre kerülő vagyonekbevitel meghiúsítására törekedne.

III.2.3. A másodfokú bíróság végzésének indokolása

A Kecskeméti Törvényszék fellebbezést elutasító, és az elsőfokú végzést helyben hagyó végzésének indokolása még az elsőfokú végzésben foglaltakhoz képest is „sablonos.” A Törvényszék mindösszesen ugyanis csak annyit rögzít a végzésben, hogy „*Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a gyanúsítottakkal szemben a zár alá vétel feltételei fennállnak, ennek indokaival a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett. Az elsőfokú bíróság arra is helytállóan hivatkozott, hogy a vagyonekbevitel pénzügyben fejezendő ki, amelynek biztosítása érdekében – figyelemmel az idevonatkozó végrehajtási szabályokra is – a terhelt bármikor szerzett vagyona zár alá vehető, ahogyan a bankszámlán lévő pénzügyösszeg is, függetlenül annak eredetétől.*”

III.2.4. Az Alkotmánybíróság gyakorlata a tisztességes eljárásról való alapjog tekintetében, különös figyelemmel a határozatok indokolásának alkotmányos követelményére

Az eljárás tisztességességének alkotmányos követelményrendszerét a 2011. december 31-éig hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdése úgy fogalmazta meg, hogy „*a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.*”³

Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljárásról kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118-120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] megerősített és továbbfejlesztett. Az Alaptörvény negyedik módosítása 2013. április 1. napjával megváltoztatta az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések 5. pontját, és ennek alapján az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítették. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az újabb ügyekben felhasználhatja az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érveket {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [33], 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]}.

Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában - kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben - megerősítette a tisztességes eljárásról való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljárásról való jogból fakadó - az Alkotmánybíróság által korábbi

gyakorlatában kimunkált - alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők.⁴

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás (fair trial) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.⁵

A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály de facto nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége.⁶

Az Alaptörvény ugyan a tisztességes eljáráshoz való jogot az emberi jogi egyezményeknek és a korábbi Alkotmánynak is megfelelően deklarálja, ám az Alapjogi Chartának megfelelően külön cikkben rendelkezik a hatóságok tisztességes eljárásáról és a jogellenesen okozott kár megtérítésének kötelezettségéről. A Charta szerint ez a jog magába foglalja mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák, az iratokat megismerje és az igazgatási szervek a döntéseket indokolják.⁷

A hatóság fogalmába tágabb értelemben minden jogalkalmazó szerv beletartozik, így a közigazgatási szervek mellett a bíróságok is. Ez utóbbiakra azonban elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikkében garantált fair eljárás elve vonatkozik, míg e cikk általánosan követendő a hatósági ügyekben eljáró közigazgatási szervek számára is.

A tisztességes ügyintézés követelménye nem csupán a jogszabályok megtartásával azonos, bár ez mindenképpen szükséges feltétele annak. A fair eljárás azonban ennél többet is jelent, az írott eljárási alapelvek megtartása mellett az olyan szabályokat, mint az udvarias ügyintézés, de szorosan összefügg ez a szabály az észszerű időn belül történő döntés követelményével. Követelmény a döntés indokolásának kötelezettsége is a hatóság oldaláról, hiszen az ügyfél a jól szerkesztett döntésből értesülhet a döntés okairól.⁸

Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában - kifejezetten a közigazgatási perek kapcsán, de megállapításait nem szűkítve erre e körre - részletesen foglalkozott a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmával. A testület **a bíróságok indokolási kötelezettsége kapcsán** kifejtette: „Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.”⁹ Hozzátette azt is, hogy „az Alkotmánybíróság értelmezése

4 7/2013. (III. 1.) AB határozat

5 6/1998. (III. 11.) AB határozat

6 22/2014. (VII. 15.) AB határozat

7 Jogtár Kommentár az Alaptörvényhez, forrás: www.uj-jogtar.hu

8 Jogtár Kommentár az Alaptörvényhez, forrás: www.uj-jogtar.hu

9 30/2014 (IX.30.) AB határozat

szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jog azt a minimális tartalmi követelményt állítja az adóigazgatási eljárásban hozott határozatot felülvizsgáló bírói döntés indokolásával szemben, hogy az eljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően a[z] határozat törvényességét érintő lényeges kérdéseit kellő mélységben vizsgálja meg, és ennek indokait döntésében részletesen mutassa be.”¹⁰

E követelmény irányadó bármely fokon hozott bírósági ítéletre, legyen az akár a felülvizsgálati eljárásban hozott ítélet is, mely - az alkotmányjogi panasz kivételével - további jogorvoslattal már nem támadható.

A hatósági döntés hiányának kérdését, és annak jogkövetkezményeit jól példázza az **Alkotmánybíróság 8/2011. (II.18.) AB sz. határozata**. Ebben – az egyébként munkajogi kérdésben, vagyis a közigazgatási jogi szakterületet érintően, ámde általános érvénnyel - ugyanis az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „a törvényhozó azzal, hogy nem szabályozta a munkáltatói felmentés törvényi feltételeit, és lehetőséget adott a döntés indokolásának mellőzésére, aránytalanul korlátozta a kormánytisztviselőt az Alkotmány 57. § (1) bekezdése alapján megillető bírói jogvédelemhez való jogot. Az indokolási kötelezettség hiánya miatt és a felmentés jogszerűségének elbírálásához szempontot adó szabályok hiányában, jelentősen leszűkült azoknak az eseteknek a köre (a felmentő határozat semmissége, a felmentési tilalomba ütközés, egyenlő bánásmód megsértése, rendeltetésellenes joggyakorlás), amikor a kormánytisztviselő a siker reményében fordulhat a bírósághoz, a bíróság a felmentés jogszerűségét érdemben el tudja bírálni.” ... Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a „kormánytisztviselőnek ez a kiszolgáltatott helyzete, az állami feladatmegoldás „eszközeként” való kezelése ellentétes az emberi méltósággal.”

III.2.5. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata a határozatok indokolásának körében

Az előző pontban hivatkozott 8/2011. (II.18.) AB sz. határozatában tárgyalt törvényi rendelkezés – vagyis az hatósági döntés indokolásának hiánya - miatt marasztalta el az Emberi Jogok Európai Bírósága Magyarországot a *K.M.C. kontra Magyarország*¹¹ ügyben, megállapítva, hogy a kérelmező joga a bírósághoz forduláshoz sérelmet szenvedett, melyben a Bíróság észrevételezte, hogy „a kérelmezőnek szolgálatból elbocsátott korábbi kormánytisztviselőként elvileg jogában állt az elbocsátás bíróság előtti megtámadása. Mivel azonban a munkáltatónak az elbocsátás tekintetében nem állt fenn indokolási kötelezettsége, a Bíróság szerint elképzelhetetlen, hogy az alperes munkáltató álláspontjának ismerete nélkül a kérelmező értelmes pert tudott volna indítani. A Bíróság számára ez a jogi konstelláció a lényegétől fosztja meg a kifogásolt kereseti jogot. A Bíróság azt is megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság – amelynek megközelítése részben a Bíróság releváns esetjogán alapult – többek között – jórészt az Európai Unió Alapjogi Chartája (ld. fenti 18. bekezdés), valamint a Módosított Európai Szociális Karta (ld. fenti 19. bekezdés) szellemével összhangban – hasonló megfontolások miatt semmisítette meg az alapul szolgáló hazai rendelkezést.”

Az ítélet azt is kimondta, hogy „a munkaügyi perindítás jogának hazai jogban történő fenntartása önmagában nem biztosítja a bírósághoz fordulás jogának hatékony voltát abban az esetben, ha ezt a lehetőséget minden tartalomtól, és így a siker minden reményétől megfosztják.”

10 30/2014 (IX.30.) AB határozat

11 19554/11. sz. kérelem

A Bíróság ezen megállapításából következik, hogy az alapjogi jogsérelem nemcsak kizárólagosan valamely döntés indokolásának a teljes hiánya, hanem annak formális megléte, ámde „tartalmi üressége” ugyancsak megalapozza az alapjogi jogsértést.

A bírói döntés indokolásának hiányára utalt a Bíróság a *Stašaitis v. Lithuania* ügyben, amikor kimondta, hogy az őrizetbe vételről/előzetes letartóztatásról rendelkező döntések esetében az indokolás teljes hiánya az egyik olyan körülmény, melyet a Bíróság mérlegel a döntés jogszerűségének az Egyezmény 5. §-nak való megfelelése értékelésekor. Ezért amikor a bíróságok azon döntéseikben, melyekben jóváhagyják a fogvatartást /előzetes letartóztatást, anélkül, hogy bármilyen indokolást tartalmazna a döntés, az az 5. § (1) bekezdésében foglalt önkényesség tilalmába ütközik.¹²

Ezzel együtt a **„sablonos” tartalom nélküli, nem érdemi indoklás tisztességes eljárás követelményével ellentétes voltára** mutatott rá a Bíróság a *Khudoyorov v. Russia* ügyben, melyben kimondta, **hasonlóképpen, az a döntés, amely extrém módon szűkszavú, és nem tartalmaz utalást olyan jogi rendelkezésre, amely engedélyezné a fogvatartást, nem biztosít megfelelő védelmet az önkényességgel szemben, és ezért nem felel meg a „jogszerűség” 5. § (1) bekezdésében megfogalmazott követelményének.**¹³

IV.5. Álláspontunk szerint a Kecskeméti Járásbíróság hivatkozott számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék hivatkozott számú végzése nem tartalmaz olyan részletességű jogi indokolást, melyben a bíróság a döntésnek és a zár alá vétel törvényi rendelkezései közötti kapcsolatra érdemben magyarázatot adnának, ezáltal önkényesnek tekinthetőek, és sértik [REDACTED] tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjogát.

Kérjük ezért a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.47/2017/2. számú végzését a Kecskeméti Járásbíróság 20.B.156/2016/22. számú végzésére is kiterjedő hatállyal semmisítse meg.

Budapest, 2017. április 13.

Tisztelettel:

[REDACTED]

Dr. Bárányos Bernadett
ügyvéd

12 The absence or lack of reasoning in detention orders is one of the elements taken into account by the Court when assessing the lawfulness of detention under Article 5 § 1. Thus, the absence of *any* grounds given by the judicial authorities in their decisions authorising detention for a prolonged period of time may be incompatible with the principle of protection from arbitrariness enshrined in Article 5 § 1 (*Stašaitis v. Lithuania*, §§ 66-67).

13 „The Government did not indicate any legal provision that permitted a defendant to be held in custody after the expiry of the above time-limits. The Court notes that the Regional Court's decision of 13 March 2002 was extremely laconic with regard to the issue of detention and made no reference to any legal provision which would have permitted the applicant's further detention. It follows that the decision did not offer sufficient protection from arbitrariness and failed to satisfy the standard of “lawfulness” required under Article 5 § 1 of the Convention”. (*Khudoyorov v. Russia*, § 157).

Mellékletek:

- Meghatalmazás
- Kecskeméti Járásbíróság 20.B.156/2016/22. sz. végzése
- Kecskeméti Törvényszék 3.Bpkf.47/2017/2. sz. végzése
- Kecskeméti Járási és Nyomozó Ügyészség B.4735/2013/18. sz. vádirata